

ook geen rangorde in de verhouding tusschen kerkeraad, classe en synode. De groote vergadering had wel een zekere zeggenschap over de kleine, maar het bedoelde gezag was in geen deele onbeperkt en volstrekt, maar wel uitdrukkelijk aan Gods Woord gebonden. En het had ook voorts zijn grond niet in meerdere hoogeheid, maar alleen in meerdere talrijkeheid. Wat de hoogeheid betreft werd uitdrukkelijk uitgesproken, dat juist de kerkeraad boven de classis stond en de classe weer boven de synode."

Het gezag van de meerdere vergaderingen zou onder ons nooit een punt van geschil geworden zijn, wanneer we bij onze beschouwing van het kerkelijk leven steeds mochten uitgaan van de liefde van Christus en geen zondige menselijke factoren lieten gelden.

Uit den regel: „Eén is uw Meester, n.l. Christus en gij zijt allen broeders" (Matth. 23⁸), terwijl de Meester zelf „onder de Zijnen is als één die dient" (Luc. 22²⁷) volgt het goddelijk gebod tot kerkverband, evenals dat tot éénheid met allen, die van één belijdenis zijn, en tot wegruiming van alle hinderpalen.

De apostelen des Heeren redeneeren, zooals vanzelf spreekt, in denzelfden geest, „God is geen God van verwarring, maar van vrede, zooals in alle kerken (*ecclesiis*) der heiligen" (1 Cor. 14³³). „Het opzicht over de kudde van den Oversten Herder mag niet dwingend zijn, noch als heerschappij voerende" (1 Petr. 5^{2, 3}).

Waar hier in heel de Heilige Schrift niets tegenover staat, is door haar de vraag, wie de meeste is, en dus alle „hogere" macht van Dr. M. Bouwman a fortiori veroordeeld, evenals de door hem geponeerde „ondergeschiktheid".

Niettemin ligt er wel een klimax in 't gezag der meerdere vergaderingen. Immers naarmate de vergaderingen méér kerken vertegenwoordigen, neemt haar verantwoordelijkheid toe, en daarmee, wanneer ze haar roeping blijken te verstaan, ook het zedelijk overwicht.

Dit maakt echter niet grooter en hooger, maar kleiner en afhankelijker.

Wanneer de liefde heerscht in de vergaderingen der kerken, dan is er vanzelf ook de onderwerping. De liefde overwint altijd en vanzelf en Gods Woord is overtuigend.

Wat de macht betreft, men kan ook betoogen, zooals Dr. A. Kuyper wel gedaan heeft, dat de meerdere vergadering feitelijk een lagere macht is, omdat de kerkeraad altijd de lastgever blijft van de classis, en deze weer van de synode. Onze conclusie mag zijn: grotere verantwoordelijkheid maakt het gezag meer dienend, maar verhoogt het tevens.

Keeren wij nu weer terug tot de vraag, die hier in 't geding is, of de meerdere vergaderingen als „hogere vergaderingen" eigenmachtig in de zaken van de plaatselijke kerk mogen ingrijpen, dan moet deze met alle beslistheid, ik zou haast zeggen „felheid", ontkennend worden beantwoord. We merken dan „de klauw van het beest".

Dit raakt het leven van de plaatselijke kerk, en dus van de kerk hier op aarde.

Immers, wanneer de synodes op dit punt van zichzelf bevoegdheid hebben, dan hebben ze 't ook in andere zaken.

Dan is in principe de zelfstandigheid van de plaatselijke kerk prijs gegeven en zijn de meerdere vergaderingen als hogere besturen erkend.

Dit neemt de vrijheid der kerken weg en ontstaat het ambt van de verantwoordelijkheid, wat vloekt met den eed der bevestiging, waarmee ieder ambtsdrager rechtstreeks voor God staat.

De kerken worden daardoor opgesmolten in een valsche eenheid, niet gegrond in de belijdenis, maar van bovenaf door hogere macht aangehouden, zooals de hervormde gemeenten, terwijl de besturen steeds meer neiging vertoonen om zich te consolideeren tot permanente colleges.

De geschiedenis heeft geleerd, dat één stap op dezen weg onherstelbaar is en noodwendig tot verdere stappen voert, dat het noodlottig is niet alleen voor het innerlijke leven der plaatselijke gemeenten, maar ook voor het kerkverband. Wij mogen daarom mannen als Prof. Greijdanus en Dr. van Lonkhuijsen dankbaar zijn, dat dit „kerkrecht" ook nu weer bij hen scherpe bestrijding heeft gevonden.

Ik meen te mogen vaststellen, dat de besluiten van de meerdere vergaderingen beslissend zijn en dat de kerken gebonden zijn deze op te volgen, terwijl nochtans de synodes geen hogere bevelende machten zijn.

Het gezag van de meerdere vergaderingen is niet dat van een heerscher over onderdanen, die onderwerping vordert, desnoods met politie; maar 't is gezag van de gezamenlijke eenheid tegenover de afzonderlijke zelfstandige eenheden, die zich bij afspraak of accoord verbonden hebben. Daarin ligt de plicht tot onderwerping aan de besluiten. Het is dus terdage een potestas decisiva, een beslissende macht. Maar dit sluit toch niet in, dat nu de meerdere vergadering zelf eigenmachtig in een weigerachtige kerk ingrijpt, en gaat optreden, om haar eigen besluiten uitgevoerd te krijgen. Dit zou misbruik zijn van macht, want het recht daartoe ontbreekt haar.

Wij kunnen ons drie gevallen voorstellen van conflict.

- 1o. ongehoorzaamheid van de plaatselijke kerk.
- 2o. wanbestuur in de plaatselijke kerk;

1) Ook wanneer dit laatste gevoegd wordt bij het volgende vers, zooals Prof. Groshede voorstelt, gaat dit door.

3o. afwijking van de belijdenis door de plaatselijke kerk.

Geval 1: Ongehoorzaamheid. Het sterkste voorbeeld nemen we: een kerk weigert te voldoen aan alle financiële verplichtingen. De classis of synode staat dan zeer sterk, want deze kerk maakt zich schuldig aan ontrouw, zelfs aan woordbreuk. Het gezag is dan bevelend: Gij moet dat doen. De straf ligt daar onmiddellijk achter; anders kunt gij geen lid van het kerkverband blijven en wordt gij uitgescheiden. Dan gaat de meerdere vergadering niet over tot eigenmachtig ingrijpen in de zaken van zulk een kerk, tot ontzetting van den kerkeraad of tot opheffing van de gemeente. Neen, zij werkt op de consciëntie, en wanneer het niet baat, dan laat zij het tenslotte voor de verantwoordelijkheid van zulke ambtsdragers en van zulke geloovigen. De gemeente alleen kan ontzeten uit het ambt. Desgevraagd met hulp van de classis of synode.

II. Wanbestuur. Dit is geen zaak tegenover de meerdere vergadering, maar een interne aangelegenheid van een plaatselijke kerk, waarbij de meerdere vergadering te hulp geroepen wordt. Het betreft dan zonde van het ambt tegen de eigen gemeente. Wordt de classis er in betrokken, dan blijft het altijd een medisch geval. Het geeft geen directe aanleiding tot de bedreiging met uitscheiding uit het kerkverband, en de besluiten van de meerdere vergadering dragen een ander karakter, dan die in het eerstgenoemde geval van weigerachtigheid. Waar het de interne zaken van de kerk zelf betreft is er in elk geval nog minder aanleiding voor de meerdere vergadering om eigenmachtig in te grijpen en ambtsdragers af te zetten. Wel kan zij recht hebben dit sterk aan te dringen, en dit zelfs als voorwaarde te stellen voor het verdere kerkverband.

Dat zich hier zeer groote moeilijkheden kunnen voordoen, kan gereedelijk worden toegegeven.

Denken we ze ons maar zoo sterk mogelijk.

De meerdere vergadering kan getart worden door ambtsdragers, die zich het ambt onwaardig gemaakt hebben en schuld moeten belijden.

Dan is er aanleiding om het tuchtmiddel toe te passen, dezulken uit te sluiten van het deelnemen aan de vergaderingen van classe en synodes. Waarom wordt deze voor de hand liggende phase in de behandeling nooit toegepast? Ieder zal het prijzen, wanneer de meerdere vergadering zich op grond van de Schrift, in aansluiting bij het goede deel van de gemeente, met groot gezag en waardigheid weet te laten gelden.

Maar nooit kan dit tengevolge hebben, dat het karakter van classe en synode zelf van meerdere vergadering verandert in dat van hogere vergadering, die, los van de gemeente, van bovenaf, eigenmachtig, heerschend, gebiedend en afzettend, als een hogere macht over de kerk, optreedt.

III. Het geval van afwijking in de leer. Hier heeft de meerdere vergadering wel rechtstreeks mee te maken. Want het is verlaten van den gemeenschappelijke grondslag, de belijdenis, die accoord van gemeenschap is. Dit kan alleen den predikant betreffen. Wordt de afwijking in dit geval op grond van Gods Woord bevestigd, dan spreekt de meerdere vergadering uit, dat, zoo iemand geen predikant mag zijn in de Gereformeerde Kerken. Volhardt hij in zijn dwaling, dan behoort de meerdere vergadering hem vervallen te verklaren van de bediening van het ambt in de Gereformeerde Kerken. Ipso facto heeft de betrokkene, waar hij in tegenspraak gekomen is met het onderteekening-formulier dit zelf verklaard. Maar dit vervallen verklaren van de bediening van het ambt in de Gereformeerde Kerken is niet hetzelfde als zoo iemand uit het ambt ontzetten in de plaatselijke kerk, waaraan hij verbonden is. Wanneer hij echter door de meerdere vergadering vervallen verklaard is van de bediening van het ambt in de Gereformeerde Kerken, dan ligt daarin een moreel vonnis en dan geldt dit volgens de synode ook voor de kerk, die hij dient. Wil deze dus in 't kerkverband blijven, dan moet zij den predikant ontzetten uit zijn ambt. Wanneer zij dit niet doet, en den predikant volgt in zijn afwijking van den gezamenlijken grondslag, dan maakt zij zich ipso facto los van het kerkverband.

Maar ook in dit geval heeft de meerdere vergadering niet het recht om eigenmachtig in de zaken van de plaatselijke kerk in te grijpen en den predikant, of den kerkeraad, te ontzetten uit hun ambten. Dit moet de kerkeraad doen, of wanneer het den kerkeraad betreft, dan moet de gemeente dit doen, die ook tot het ambt geroepen heeft. De kerkeraad heeft de verantwoordelijkheid voor zulk een gemeente. De synode niet. Deze kan als uiterste maatregel, wanneer de kerkeraad meegaat op het afwijkende spoor, alle gemeentelieden voor hun verantwoordelijkheid plaatsen, met het gezag van de Heilige Schrift, zoodat ieder persoonlijk de keuze moet doen. 't Spreekt vanzelf, dat hierbij verondersteld wordt, dat alles geschiedt in den geest der liefde, die er is door den Geest van Christus, die het karakter van de kerkelijke vergaderingen adelt. Wanneer dan allen het gezag van de kerkelijke vergadering vermaden en daarin Gods Woord verwerpen, bewijst zulk een kerk er niet meer bij te hooren. Maar zeer waarschijnlijk zal het dan wel blijken, dat er een groot deel is, dat de goede zijde kiest. En misschien zal in dezen rechten weg minstens zooveel bereikt worden, als wanneer de synode zelf als hogere macht optreedt en de ambtsdragers afzet.

In elk geval heeft de meerdere vergadering niet het recht om dit laatste eigenmachtig te doen.

(Slot volgt.)
J. S. POST.

LITERATUUR EN KUNST

Tegenstellingen.

„Twee ringen", door Zuster Sonja. — H. J. Spruyt's Uitg. Mij., Amsterdam.

In een voorrede, die de bekende Dr. J. H. Gunning voor dit boek schreef, vertelt hij ons dat Zuster Sonja geen schrijfster is, die uw verbeelding met breede perspectieven of zwaarwichtige problemen bezig houdt, en dat haar stijl nog niet die soberheid en zelfbeheersching heeft, die de kenmerken zijn van ware, hooge kunst. Ziezo, we weten dus om te beginnen al waar we ons aan te houden hebben. En we verwachten een boek, dat ons als vacantelectuur een paar aangename uurtjes van ontspanning zal geven.

Nu hebben we ontspanningslectuur eens aldus hooren definiëren: boeken, waarvan je geen hoofdpijn krijgt. Maar als ge een boek wilt lezen waarvan ge geen hoofdpijn zult krijgen, geef dan aan „Twee ringen" geen plaats in uw reiskoffer!

Zuster Sonja heeft reeds eerder twee schetsenbundels geschreven over het ziekenhuisleven. Zo lang zij zich bij dit thema houdt gaat het goed, ook in „Twee ringen". Zuster Jet Goldstein is als verpleegster niet onaardig, en de scènetjes in het ziekenhuis zijn soms werkelijk vlot geschreven.

Maar o wee, zuster Jet houdt een dagboek. Een dagboek, dat door haar wordt aangesproken als „mijn boekje", en „lief boekje van mij". En er is een jonge dokter in het ziekenhuis. U hebt het al geraden, we krijgen hier een ziekenhuis-idylle. In de operatiekamer, waar zij hem assisteert, spelen zich liefdes-tooneeltjes af, waarbij beide gelieven zich van verheven taal bedienen, in den trant van „mijn goudgelokte lieveling", en „mijn gouden kleinood". Citeeren hieruit zou een al te gemakkelijke wijze van recenseren zijn!

Dr. de Laat wenscht, om een duistere reden die hij niet noemen kan, het engagement nog niet publiek te maken. Jet vertrouwt aan haar boekje toe, dat ze een schaduw voelt, die kil over haar geluk zweeft.

De zwevende schaduw wordt werkelijkheid, want Nico de Laat blijkt — een getrouwd man te zijn. Hij heeft dat niet eerder verteld, om het „heerlijk gouden weefsel onzer liefde" niet te verscheuren. In een brief aan Jet beticht hij zichzelf als een monster, dat een edele vrouwenziel op 't diepst gewond heeft. Intusschen, met zijn vrouw leeft hij allang niet meer samen. 't Is een onberaden huwelijk geweest, en na hun trouwen bleek, volgens Nico, „de koelheid van die vrouw van een buitengewoon gehalte te zijn". Men kan hem toch niet kwalijk nemen dat hij die vrouw van dat gehalte niet trouw bleef!

Jet geeft den geliefde op, na zwaren strijd. Haar moeder heeft haar ook al gewaarschuwd, omdat Nico een ongelovige is. Jet tracht zichzelf echter te bedriegen op dat punt, en vertrouwt aan het boekje toe dat hij „wel gelooft, maar alleen niet precies zooals de kerk het voorschrijft".

De gelieven besluiten om elkaar niet meer te zien, en Jet krijgt zware pleuritis. Ze blijven echter elkaar trouw. De Swaan, die een heimelijke liefde voor Jet koestert, wordt dan ook teruggewezen. Even houden we ons hart vast. De moeder van Jet heeft ook al een ongelukkige liefde in haar jeugd gehad, en om er nu nog een van dergelijk kaliber te moeten verwerken, zou wat al te bar worden.

Maar De Swaan ontdekt gelukkig ter rechter tijd, dat hij Jets zuster Tine nog liever vindt, en we slaken een zucht van verademing.

Na acht jaren sterft de vrouw, die Nico gebonden hield. Jet is in dien tijd wijkverpleegster op een dorpje geworden. Ieder jaar stuurt Nico een bos roode rozen, voor elk jaar één roos.

Op den achtsten verjaardag van hun liefde gaat hij zelf die rozen brengen, met de boodschap der bevrijding. Maar maak u niet blij, we krijgen géén happy end tot belooning van 't feit, dat we nu al 280 bladzijden doorgeworfeld hebben. De schrijfster heeft een heel wat dramatischer ontknooping voor ons in petto.

In gedachten verdiept over de rozen, die vandaag wel komen zullen, rijdt zuster Jet te veel links in de dorpsstraat, als ze haar wijk in gaat. Een auto moet voor haar uitwijken, botst tegen een boom, en de man die er in zit wordt doodelijk gekwetst. Als Jet den gewonde bevrijdt liggen naast hem in de auto acht roode rozen, doorweekt van bloed. En het einde is dat Jet haar taak als wijkzuster weer op moet nemen. De Swaan heeft echter Nico kort voor zijn sterven nog ontmoet op een conferentie, „onder vele ernstige Godzoekers".

We vragen ons af, na lezing van „Twee ringen", waarom zuster Sonja zich niet liever houdt bij haar schetsjes. Er zijn mensen die ze graag lezen. In „Twee ringen" komt Gods Naam veelvuldig voor, en het aantal gebeden is groot. Iemand heeft eens gezegd: het is een groot kwaad onder ons dat we vaak „ontijdig stichtelijk" worden. Die gedachte laat u niet los als u dit boek van Zuster

Sonja 1
moeder
vraagt,
Laat en
innerlijk
dat God
de moe
laten he
Het is
Dergelij
in disc

Het is
schijnli
een boe
spreekt
„De w
Wilhelm
Het la
voerig i
volsta
boek.
Het p
dit boe
Ze moe
haar ple
filosoof.
Wilhelm
sche sch
idealism
heid, m
schenk
Wie
Jeanna
romant
levens
in is da
misschie
maar a
frisch l

M.

GEF

(Alle
Ds I

Van e
kreeg ik
die toch
nauw al

O zoo
God g
Deze l
het krij
hangt.

Nu ha
des Hei
Akker".

Daarin
verteld
jaren v
Luitena
van den
gebeden
verklara
belofte
keering

Met gl
gepredik
nooddign
knieën.
de offic
Toen o
strijd. H
God hen
niet get
geloof n

Het w
Kwart
met een
bloed d

Aan d
nog eens
moeide
had de

Zoove
Nu st
volgende

1. Is c
2. Ind
verkeerd

3. Is c
4. Ik l

schen w
soon of
verhaalt

Mijn a
1. Nee
ben met
enkelen